

Najvyšší súd

Slovenskej republiky

7 Cdo 96/2011

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o **deti K.** plnoletú **M.** nar. X. a maloletého **M.** nar. X., zastúpeného Úradom práce , sociálnych vecí a rodiny, so sídlom v Bratislave, Vazovova 7/A, deti rodičov matky **Ing. S. K.**, bývajúcej v B., (doručovacia adresa .), zastúpenej JUDr. L. S., advokátom v B., otca **Ing. J. K.** bývajúceho v B., **o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 49P 171/2006, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. novembra 2008 sp. zn. 11 CoP 132/2008, takto

r o z h o d o l:

Dovolanie **o d m i e t a.**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Bratislava V rozsudkom zo 14. júna 2005 č. k. 17 Nc 66/2001 – 761 zveril maloletého M. nar. X. do osobnej starostlivosti otca. Matke uložil povinnosť platiť výživné na mal. M. v sume 1 800 Sk mesačne počnúc dňom 8. 9. 2002, vždy do 15-teho dňa v každom mesiaci k rukám otca a na pln. M. v sume 3 000 Sk mesačne počnúc dňom 8. 9. 2002 vždy do 15-teho dňa v mesiaci k rukám pln. M.. Zročné výživné za obdobie od 8. 9. 2002 do 31. 5. 2005 na mal. M. v celkovej sume 58 980 Sk a na pln. M. v celkovej sume 98 300 Sk jej povolil splácať po 2 000 Sk a 3 000 Sk mesačných splátkach spolu s bežným

výživným počnúc mesiacom august 2005, pod stratou výhody splátok. Vo zvyšku návrh otca (na zverenie detí do jeho starostlivosti a určení vyživovacej povinnosti matky) , pln. M. (na určení výživného vo výške 5 000 Sk) a návrh matky (na zverenie detí do jej starostlivosti a určení vyživovacej povinnosti otca) zamietol. Zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava V z 30. apríla 2003 č. k. 17 Nc 66/01 – 428 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. 8. 2003 sp. zn. 9 CoP 32/03 (týkajúce sa predbežného opatrenia o úprave styku matky s mal. M.). Styk matky s mal. M. neupravil a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Vykonaným dokazovaním mal preukázanú čiastočnú dôvodnosť návrhu otca, preto zveril mal. M. do jeho starostlivosti (M. nadobudla plnoletosť v priebehu konania a v plnom rozsahu sa pripojila k návrhu otca) a matke určil povinnosť platiť výživné vo výške primeranej veku , odôvodneným potrebám detí a v závislosti od pomerov oboch rodičov . Pri zverení mal. M. do starostlivosti otca prihliadol na závery znaleckého dokazovania. O zročnom výživnom rozhodol podľa § 160 ods. 1 O. s. p. a trovách konania podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p.

Krajský súd v Bratislave uznesením zo 17. januára 2006 sp. zn. 11 CoP 323/05 odvolanie matky ako oneskorene podané odmietol (§ 218 ods. 1 písm. a/ O. s. p.). Následne Okresný súd Bratislava V uznesením zo 4. apríla 2006 č. k. 22 P 79/2006 – 14 preniesol miestnu príslušnosť (na vedenie daného konania) na Okresný súd Bratislava II (§ 177 ods. 2 veta prvá O. s. p.), na ktorom prebieha konanie pod sp. zn. 49 P 171/06.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 31. marca 2008 sp. zn. 1 Cdo 17/2008 (čl. 53) na dovolanie matky uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudkom z 25. novembra 2008 sp. zn. 11 CoP 132/08 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O. s. p.) a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia prvostupňového súdu , keď matka v odvolaní neuviedla žiadne nové skutočnosti , ktoré by mali za následok zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa. Konštatoval, že matka v priebehu celého konania poukazovala na svoj zdravotný stav a z dôvodu práceneschopnosti aj ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní dňa 14.októbra 2008 . Dotazom na Sociálnu poisťovňu, pobočka Bratislava ale zistil, že matka si neuplatnila nárok na nemocenské (na základe predloženej práceneschopnosti)

a žiadne dávky jej ani nie sú vyplácané. Zamestnávateľ ani matka pracovnú neschopnosť Sociálnej poisťovne nepredložili. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu (ako aj rozsudku okresného súdu) podala dovolanie matka. Navrhla ich zrušiť a vec vrátiť s právnym názorom na ďalšie konanie. Namietala odňatie jej možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) postupom odvolacieho súdu , ktorý jej predvolanie na pojednávanie dňa 14. 10. 2008 doručoval na adresu B. (B.) napriek tomu, že zo spisu nesporne vyplýva, že jej doručovacia adresa je T. . Predvolanie prevzala až 13. 10. 2008 a po ospravedlnení jej neúčasti zo zdravotných dôvodov bolo pojednávanie odročené na neurčito. Preto zo spisu v tejto súvislosti nevyplýva žiadna skutočnosť, ktorá by odôvodňovala zmenu postupu súdu v zmysle pokynu sudcu (čl. 60) kancelárii oznámiť verejné vyhlásenie rozsudku . Zo spisu ani nevyplýva dodržanie 5 – dňovej lehoty na zverejnenie termínu verejného vyhlásenia rozsudku pred vytýčeným termínom. Odvolací súd sa teda dôsledne neriadil ustanovením § 214 ods. 1, 2 O. s. p. , čím porušil jej ústavné právo v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa jej názoru nepochopiteľne vyznieva aj postup odvolacieho súdu pri samotnom doručovaní jeho rozsudku vzhľadom na oznámenie doručovacej adresy. Namietala tiež nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (§ 157 ods. 2 O. s. p.) a tým porušenie práva na spravodlivé súdne konanie , ktorá vada zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. a súčasne dôvodnosť dovolania. Preto nie je zřejmé, v akom rozsahu sa odvolací súd zaoberal odvolaním , z čoho vychádzal, keď súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav veci a žiadnym spôsobom sa nevysporiadal so skutočnosťou, že treba zisťovať nielen príjmové a majetkové pomery rodičov, ale aj manželky otca , z ktorého dôvodu vec nesprávne právne posúdil. Poukázala na nedostatky v paginácii spisu a nerešpektovanie vyhlášky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre (uvedené) súdy.

Otec a kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 23a a nasl. O. s. p.) a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a

ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom vo veci upravenej zákonom o rodine (vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností) .

Podľa § 238 ods. 4 O. s. p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, priznaní rodičovských práv a povinností maloletému dieťaťu , o určení rodičovstva, o zapretí otcovstva alebo o osvojení.

Podľa citovaného ustanovenia teda v danej veci dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné, pretože ním bolo rozhodnuté vo veci upravenej zákonom o rodine a nejde o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo pozastavení ich výkonu , priznaní rodičovských práv a povinností maloletému dieťaťu , o určení rodičovstva, o zapretí otcovstva alebo o osvojení.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu) , ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ O. s. p. (ide o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existenciu väd uvedených v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. dovolateľka nenamietala a neboli zistené ani dovolacím súdom.

Matka namietala odňatie jej možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) postupom odvolacieho súdu pri doručovaní jej predvolania na pojednávanie dňa 14. októbra 2008, vyhlásenie rozhodnutia bez nariadenia odvolacieho pojednávania, nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu , nedostatočne zistený skutkový stav nevykonaním potrebného dokazovania a z toho vyplývajúce nesprávne právne posúdenie veci.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu právnou úpravou za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Zákon č. 384/2008 Z. z. , ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok , s účinnosťou od 15. októbra 2008 zmenil obsah predchádzajúceho znenia ustanovenia § 214 O. s. p. tak, že inak vymedzil prípady, kedy odvolací súd má povinnosť nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie a kedy môže o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Podľa § 214 ods. 1 O. s. p. v znení účinnom od 15. októbra 2008 na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie , b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p. v znení účinnom od 15. októbra 2008).

Podľa § 372p ods. 1 O. s. p. na konanie začaté pred 15. októbrom 2008 sa použijú predpisy účinné od 15. októbra 2008 , ak nie je ďalej ustanovené inak.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd na pojednávanie vytýčené na termín 14. októbra 2008 doručil matke predvolanie na doručovaciu adresu (T.) až dňa 13. októbra 2008, ale po jej ospravedlnení neúčasti zo zdravotných dôvodov , toto pojednávanie odročil (na neurčito) . O odvolaní matky odvolací súd rozhodol 25. novembra 2008 , teda už za účinnosti uvedenej novely Občianskeho súdneho poriadku . Na danú vec v súvislosti s postupom odvolacieho súdu bolo potrebné preto aplikovať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 15. októbra 2008.

Keďže z obsahu spisu nevyplýva, že by boli dané dôvody pre nariadenie pojednávania podľa § 214 ods. 1 O. s. p. (krajský súd nepovažoval za potrebné dokazovanie dopĺňať ani zopakovať , súd prvého stupňa nerozhodol podľa § 115a O. s. p. bez nariadenia pojednávania a nariadenie pojednávania nevyžadoval dôležitý verejný záujem), odvolací súd v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O. s. p. rozhodol o odvolaní matky bez nariadenia pojednávania. Postupom odvolacieho súdu , plne rešpektujúcim platnú úpravu Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 15. októbra 2008 , keď aj miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku oznámil v súlade s § 156 ods. 3 O. s. p. (vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania , oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením), vrátane dodržania lehoty najmenej päť dní (oznámenie o termíne vyhlásenia rozhodnutia 25. novembra 2008 bolo vyvesené na úradnej tabuli dňa 18. novembra 2008) , sa matke neodňala možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Nevykonanie dôkazov (navrhnutých účastníkom konania) nie je postupom, ktorým by súd odnímal účastníkovi možnosť konať pred súdom (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. marca 1992 sp. zn. 4 Cdo 6/1992, uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Slovenskej republiky , ročník 1993, zošit 3-4, str. 127, pod por. č. 37/1993).

V zmysle § 132 O. s. p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti , pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O. s. p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, mohlo by byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, no táto skutočnosť ešte sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. (pre úplnosť treba uviesť, že nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, keď je dovolanie procesne prípustné – pozri § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O. s. p).

Vadu konania v zmysle § 237 O. s. p. neboli spôsobilé založiť ani právne závery, na ktorých založili súdy svoje rozhodnutia. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. , pretože právnym posúdením súd nemôže založiť procesnú vadu, ktorá je uvedená v tomto ustanovení. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení

vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav . O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis , nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmatečnosť rozhodnutia). Aj za predpokladu, že by tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkané skutočnosti by mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladali by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne) použil správny právny predpis a či o (ne) správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne) správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad v prejednávanej veci nešlo). Keďže dovolanie nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

K námietke matky, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, treba uviesť, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (II. ÚS 78/05). Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia je zrejmé, z akých dôvodov považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa , obsahujúce podrobné odôvodnenie , s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil, za správne a z akých dôvodov ho potvrdil.

Navyše, nepreskúmateľnosť rozhodnutia je konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považovaná za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. , teda nie vady konania v zmysle § 237 O. s. p. (R 111/1998). Takáto procesná vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), ale sama osebe, ako už bolo uvedené zhora, prípustnosť dovolania nezakladá.

Pokiaľ matka namietala nesprávny postup súdu pri určení dňa právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v súvislosti s jeho doručovaním na nesprávnu adresu (nie na určenú a súdu oznámenú doručovaciu adresu) , toto pochybenie , súdom napravené (zmena doložky právoplatnosti - čl. 169) , nemôže zakladať vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 O. s. p., pretože jej ním neboli odňaté žiadne procesné práva. To sa týka aj namietanej paginácie (správnosti žurnalizácie – číslovania strán) spisu.

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p. a vady konania v zmysle § 237 O. s. p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie matky v súlade s § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. , ako dovolanie smerujúce proti rozsudku, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p. .

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. augusta 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á , v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta